

SOKKOTANSSI

Suomi 1999

Ohjaaja: Matti Ijäs

Näyttelijät: Walter Gröhn, Mikko Vanhala, Martti Suosalo, Sulevi Peltola, Vesa-Matti Loiri, Pirkka-Pekka Petelius

Suositusikä: 10 vuotta, tehtävät on suunniteltu ala-asteelle, yläasteelle ja lukioon

Kesto: 1 t 27 min

Eletään 1960-luvun alkua. Elokuvan päähenkilöinä on kaksi 9-vuotiasta poikaa, joiden kummankin mieltä askarruttaa suhde isään. Jontin (Walter Gröhn) isällä (Martti Suosalo) on toinen nainen; Länki (Mikko Vanhala) ei tunne omaansa. Jontin pää on täynnä kysymyksiä, hän pohdiskelee, kokeilee ja tutkii. Länki taas on kekseliäs keppostelija, jonka viattomat temput muuttuvat veriseksi todellisuudeksi, kun hän menettää toisen jalkansa. Sokkotanssi on elokuva poikien ystävydestä, toiveista ja kasvamisesta.

Teemoja:

ystävyyys, rakkaus, onni, lasten maailma, aikuisten maailma, perhe, avioero

VIHJEITÄ ELOKUVAN KÄSITTELYYN

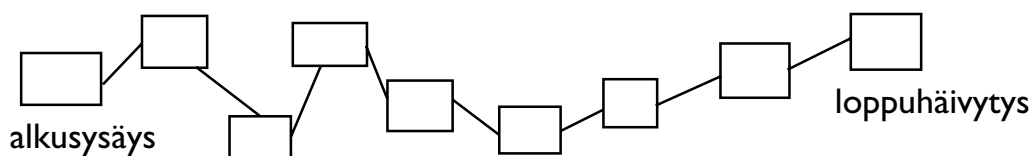
1. Elokuva analysoitaessa voidaan tarkastella sen juonta. Juoni on elokuvan tarina eli tapahtumat siinä järjestyksessä, kun ne tapahtuvat.

a. Kerätkää taululle elokuvan henkilöt.

b. Mikä tapahtuma jäi elokuvasta mieleesi? Piirrä tai maalaa kohtaus.

c. Sijoittakaa valmiit piirrokset tapahtumajärjestykseen. Miettikää, miksi jokin tapahtuma jäi monelle mieleen.

d. Piirrä elokuvan juonesta käyrä kuvien avulla. Piirrä käyrästä nouseva, kun elokuvassa jännitys kasvaa ja laskeva, kun se laukeaa.

2. Mitä tapahtui elokuvan loppuhäivytyksen jälkeen?

a. Valitse joku henkilöistä ja kirjoita, mitä hänelle tapahtui elokuvan jälkeen.

b. Mieti, mitä Jontulle tapahtui elokuvan jälkeen. Piirrä siitä sarjakuva.

3. Elokuvasa on ristiriita. Se saa ihmiset jännittämään, miten elokuvassa käy. Ristiriita voi olla jokin ulkopuolinen uhka tai jokin muu syy, jonka vuoksi päähenkilön on vaikea saavuttaa päämääränsä.

a. Mikä on Sokkotanssin ristiriita?

b. Mitkä tapahtumat tai henkilöt saavat sen aikaan?

c. Merkitse käyrälle kohta, jossa ristiriita kärjistyy äärimmilleen.

4. Elokuvasa löytyy motto, joka on elokuvan opetus tai johtoajatus yhteen lauseeseen tiivistettynä.

a. Miettikää, mikä voisi olla Sokkotanssin motto.

b. Keksikää pienryhmissä omia lyhyitä kohtauksia, joissa on sama motto. Henkilöt voivat olla elokuvasta tai keksittyjä. Näytelkää ne.

c. Miettikää pienryhmissä oma motto, keksikää sen ympärille lyhyt kohtaus. Näytelkää muulle ryhmälle, joka yrittää arvata, mikä motto on.

5. Elokuva sijoittuu johonkin aikakauteen. Ajankuva muodostuu monista asioista, joiden avulla katsojan annetaan ymmärtää, milloin elokuvan tapahtumat ovat tapahtuneet.

a. Milloin Sokkotanssin tapahtumat olisivat voineet tapahtua?

b. Mitä ajan merkkejä elokuvasta löytyy?

6. Kepposkokoelma

Oppilaat kirjoittavat lapuille tekemiään, näkemiään tai kuulemiaan kepposia. Opettaja kerää keppokset ja lukee niitä ääneen. Pohditaan yhdessä, mikä on ero kepposen, kiusaamisen ja ilkkuvallan välillä.

KIRJOITUSTEHTÄVÄ YLÄASTE- JA LUKIOIKÄISILLE

Kirjoita Sokkotanssista elokuva-analyysi.

Sinun ei kannata yrittää sanoa yhdessä tekstissä kaikkea, mitä elokuvasta saat irti. Toisaalta analyysiksi ei oikein riitä liuta toisistaan täysin irrallisia, sattumanvaraisia huomioita. Siksi näkökulman valintaa kannattaa miettiä. Rajaa kirjoitelmasi käsittelemään jotain mielestäsi olennaista asiaa (vaikkapa isän ja pojan suhdetta tai pikkupojan maailmaa 60-luvun alussa tai aikuiseksi kasvamista) ja valitse tekstin ainekset sen mukaisesti. Pyri eheään, yhtenäiseen kokonaisuuteen.

Otsikoi kirjoitelmasi itse näkökulmasi mukaan tai valitse otsikko seuraavista:

Mistä on pienet pojat tehty?

Pojat ovat poikia

Erilaisia esikuvia

Terveisiä isältä pojalle

Terveisiä pojalta isälle

MILLAINEN TEKSTI ON ANALYYSI?

Elokuva-analyysi on teksti, jonka tavoitteena on selvittää, mistä elokuvassa kaiken kaikkiaan on kyse. Kirjoittaja kertoo, mitä on nähnyt elokuvassa ja mitä päätelmiä on tehnyt näkemästään. Analyysiksi käyvät muodoltaan ja sisällöltään varsin monenlaiset tekstit, sillä erilaiset katsojat tekevät samasta elokuvasta hyvinkin erilaisia päätelmiä. Toki analyyseillä on yhteistäkin: useimmiten

- lukijalle annetaan elokuvan perustiedot (elokuvan nimi, ohjaaja, valmistumisajankohta, laji)

- kerrotaan elokuvan keskeinen sisältö eli juoni lyhyesti

- annetaan tietoa henkilöistä, tapahtumapaikasta ja -ajasta, kerronnasta ja sen aukoista

- käsitellään kuvakerrontaa (leikkausta, kuvakulmia, kuvakokoja jne.) ja äänimaailmaa

- tuodaan esiin yhteyksiä muihin elokuviin, kuvataiteeseen, kirjallisuuteen, musiikkiin jne.

- pyritään vastaamaan kysymykseen "mistä elokuva loppujen lopuksi kertoo"

- vastauksen, siis elokuvan tulkinnan tai tulkintojen, tueksi esitetään runsaasti havaintoja elokuvasta.

Elokuvasta pitää kirjoittaa havainnollisesti ja melko yksityiskohtaisestikin, koska lähtökohtana on, että analyysin lukija ei tunne elokuvaa. Analyysin luettuaan hän toivottavasti tietää siitä jotakin olennaista. Elokuva-analyysin kirjoittajan on hyvä muistaa, että tarkoitus ei ole arvostella elokuvaa – analyysi on erittelevä ja tulkitseva teksti.

ELOKUVATIETOA

Dramaturgia on oppi dramaattisesta kerronnasta eli miten saadaan katsoja ymmärtämään haluttu asia. Dramaturgian avulla luodaan elokuvalle muoto ja kerrontatapa. Amerikkalaiset elokuvat olivat alkuun filmattua teatteria ja tämä antiikin Kreikan näytelmistä periytyvä malli toimii nykyään amerikkalaisen elokuvan dramaturgisena mallina. Tälle on tyypillistä tiukka, suljettu muoto, yksi näkökulma, käännekohta ja toiminnan huippu:

Alkusysäys

Tehokas, lyhyt ja selkeä alkukohta, joka synnyttää katsojassa odotuksia. Se esittelee elokuvan ristiriidan ja asettaa päähenkilön heikoon asemaan.

Esittely

Annetaan tietoa henkilöistä ja heidän suhteistaan; päähenkilö, sankari, riivaaja, meikäläinen, lähin, normi.

Kuvataan ympäristöä ja esitellään ristiriitoja.

Syventäminen

Katsoja saa lisätietoa henkilöistä ja heidän suhteistaan. Katsoja alkaa eläytyä ja samaistua elokuvan tapahtumiin ja henkilöihin. Esitellään tavoitteet ja esteet.

Ristiriitojen kärjistyminen

Ongelmat alkavat paljastua. Toinen osapuoli hyökkää, toinen reagoi vastahyökkäyksellä. Toiminta etenee kohti käännekohtaa, jossa eri osapuolet kohtaavat pääkohtauksessa.

Ratkaisu

Eri osapuolten kesken käydään voimainmittelö, katsotaan kuka voittaa. Pääristiriita ratkeaa. Katsojalle näytetään nopeita ja lyhyitä leikkauksia.

Häivytyt

Katsoja rauhoitetaan tunnekuohun jälkeen ja hän voi ottaa osaa keskeisten henkilöiden onneen tai suruun.

Elokuvassa on pääväittäjä. Se on elokuvan sanoma yhteen lauseeseen tiivistettynä ("Paha saa palkkansa". Elokuvan kaikki osat ja tapahtumat liittyvät ja johdattelevat pääväittäjään. Kaikki mikä ei tue pääväittäjää, on turhaa.